

Predsjednik Matice hrvatskih sindikata i predsjednik Velikog vijeća Nezavisnog sindikata znanosti i visokog obrazovanja i Vilim Ribić djelovao mi je vrlo umorno i iscijedeno u subotu 14. srpnja, nešto iza podneva, kada smo se sastali ispred njegovih prostorija u Ilici 51. Taman je bio dao opširniji radio-intervju Stojedinici i jedva je uspio dotrčati na zakazani sastanak sa mnom, a da ne zakasni.

Kako je bilo vrlo vruće i sparno, nismo razgovorili u njegovu uredu, nego vani, u dvorištu iz sindikalne zgrade, u ugodnoj hladovini.

Prije nego što sam mu postavio svoje prvo pitanje, Ribić je želio reći nešto o sebi samome, polemizirajući s nekim nedavno objavljenim tekstovima o njemu.

- Ja sam sasvim drugačiji lik - rekao je - od onoga što pojedinci o meni pišu. Živim jedan život koji je gotovo monaški ili fratarski. Dva-deset i četiri sata sam sa Sindikatom, za Sindikat i u Sindikatu. Ne živim na račun Sindikata kako je pisano već prije bih rekao da Sindikat meni puno toga duguje. Nikada nisam postavio pitanje svoje plaće, nikada nisam naplatio niti jedan prekovremeni sat, nemam čak niti pisani ugovor o radu koji bi me zaštitio nakon otkaza, nemam nikakve materijalne imovine, ne stignem otići kod zubara, u veljači sam trebao biti na kontroli za dijabetes, a veće mjesec dana mi je istekla osobna karta...i da se našalim, ne jedem na račun Sindikata, već svi radnici u Sindikatu plaćaju svoj obrok pa i ja. 22 godine radim bez ikakve mrlje.

O izgradnji sindikalnog doma iza Cibonina-tornja Ribić je rekao da je "to odluka Sindikata, a ne Ribića", i tome dodao:

- Taj sindikalni dom bi zapravo trebao biti predmet pohvala, a ne kritika. Zato što stvaramo novu vrijednost, što stvaramo nešto dobro za ovu zemlju. Nismo novce proćerdali. I nitko ne pita druge zašto oni to nemaju, već pitaju nas zašto mi imamo. Nije li to paradoks? I u tom domu neću imati ured od 100 kvadrata već od 24, manje nego sada.

■ U svojem komentaru u Jutarnjem listu, svojevrsnom javnom proglasu o razlozima odbijanja Vladina prijedloga novoga, restriktivnog aranžmana sa sindikatima, zaključili ste da je posrijedi provedba neoliberalne agende i rastakanje socijalne države. Kako je to moguće ako na vlasti imamo socijaldemokratsku, lijevocentri-ističku Vladu?

- Jednostavno tako što to nije lijevocentri-istička Vlada, što je to Vlada koja ima liberalno usmjerenje, što su svi najistaknutiji ljudi u njoj liberali. U svojim višekratnim izjavama premijer Milanović čak sam sebe naziva liberalom. Zna se kakva je Čačićeva pozicija, a bogme ni za Linića se ne bih kladio da je uvjerljivi socijaldemokrat.

Neoliberalni je program u ovoj Vladi očito na djelu, što se vidi na rastakanju sindikata Zakonom o reprezentativnosti, što se vidi na

opstrukciji kolektivnog pregovaranja istim tim Zakonom, što se vidi kroz pritisak na javnu potrošnju, koja je inače jedna od najnižih u Europi. U Hrvatskoj ona iznosi 41 posto BDP-a, dok u Europi u prosjeku oko 50 posto. A naša tzv. socijaldemokratska Vlada misli to dalje smanjiti na 37 posto, što piše u smjernicama proračuna za iduće tri godine. Uskoro će nas čekati daljnji pritisci na cijenu rada radi takvih polazišta.

Ja bih rekao da se sada oblikuje izgled Hrvatske nakon krize i da SDP nema socijaldemokratske odgovore za budućnost zemlje. Bojim se da je radnicima i građanima socijaldemokracija ukradena. Iznenađuje me da ne prate promjenu doktrinarne paradigme u svijetu. Jačanje društvene jednakosti, regulacije, upitnosti mjera štednje, oporezivanja bogatih i banaka, kao da se o tome ne raspravlja unutar Vlade i SDP-a, itd. Pitam se često postoji li uopće prostor za socijaldemokratsku politiku u okviru doktrina financijskih centara u svijetu.

■ U pregovorima ste, navodno, izvrijedali ministra Slavka Linića, čak ste mu rekli da su svi njegovi izračuni pogrešni. Linić nije htio polemizirati, nego je ustao od stola i otišao. Smatrate li da ste Linića usutkali snagom svojih argumenata ili da, možda, Linić ne smatra vaše argumente relevantnima i vrijednim rasprave?

- Vi ste odlično interpretirali ono što je bilo u novinama, ali niste interpretirali ono što je bilo u stvarnosti. To su dvije vrste stvarnosti, virtualna i realna. Nikada nisam rekao Liniću to što tvrdite niti sam ga izvrijedao, to bi bilo vrlo tupavo s moje strane. Ali sam rekao nešto drugo - da mi njegova obrazloženja zašto nam ne može vratiti sredstva kad izađemo iz krize apsolutno ne djeluju uvjerljivo. Pa dopustite da obrazložim zašto.

Linić je rekao da on ne može potpisati ugovor po kojem će, kad izađemo iz krize, Vlada

SNAGA

Uloga sindikata je borba. Mi se hoćemo boriti. Mi imamo volju, i štrajkašku i analitičku snagu. Uvijek možemo izgubiti, ali ako se ne borimo, već smo izgubili

» vratiti ove tri naknade - božićnice, regrese i jubilarne nagrade. A zašto ne može? Zato što novaca neće biti tri-četiri godine i jer ne želi ostaviti u nasljeđe ništa idućoj Vladi. E sada ja izvlačim tri zaključka.

Prvi je da Slavko Linić ne misli u ovom mandatu izvući zemlju iz krize, on očito prognozira da mu to neće uspjeti.

Drugi zaključak koji izvlačim jest da on ne vjeruje da će on dobiti izbore, pa da će to biti ista Vlada.

I treći zaključak koji izvlačim - potpuno je neiskreno tvrditi kako on ne može potpisati nikakav ugovor koji obvezuje drugu vladu budući da u ovoj Vladi to ionako svako malo rade. Potpisuju međunarodne ugovore, unutarnje ugovore, investicijske ugovore, koncesijske ugovore - potpisuju ih s mnogim partnerima i svi će ti ugovori obvezivati sljedeću Vladu.

Bit priče je u tome da Linić ima neoliberalnu agendu koja glasi: smanjivanje izdataka za zaposlene. I šlus.

I nema više rasprave. I mi nismo mogli argumentirano raspravljati. Pravedna cijena rada nije tema koja njega zanima.

■ **Ispada nekako da ste se i vi i druge sindikalne vođe lakše dogovarali s desnocentrističkom Vladom Ive Sanadera i Jadranke Kosor. Nije li to paradoksalno? Ne bi li ova, Milanovićeva, Vlada trebala biti prirodni, a ne prisilni partner sindikatima?**

- Nemojte zaboraviti da smo mi imali tri velika štrajka s prošlom Vladom, dok s ovom nismo imali još nijedan. Prerano je za zaključak.

Ono što mogu reći jest da nam sada, s ovom Vladom, sigurno nije lakše. Imali smo veća očekivanja i mislili smo da ćemo sa socijaldemokratskom Vladom lakše funkcionirati. Pogotovu nismo očekivali razbijanje sindikata.

Osjećamo zapravo mržnju, prezir ili antipatiju prema sindikatima od ljudi koji su u ovoj Vladi. Oni se, kad dođu na pregovore, nikad s nama ne rukuju. To je zanimljiv detalj. Kod njih nema nikakve srdačnosti. Imamo osjećaj da nas samo trebaju da damo potvrdu za njihove već unaprijed donesene odluke. Tu nema dijaloga.

Moram reći da smo čak i sa Šukerom, s kojim smo imali velike probleme i zbog kojega smo štrajkali, imali jednu razinu argumentirane rasprave. Zapravo s naše cehovske pozicije nama se Linić i Šuker pričinjaju istima, pa kažemo da nas muči Liniker.

■ **Vidimo da sad Milanovićeva Vlada tzv. Zakonom o reprezentativnosti nastoji promijeniti odnose snaga u sindikatima. To vama, razumije se ne odgovara. No, kako uopće danas, u četvrtoj godini globalne gospodarske krize, sindikati mogu reći: Ne, mi se jedini nećemo mijenjati ni prilagoditi?**

- Ne znam na koji bi se način sindikati trebali prilagođavati, jer ovo nije prilagodba. Sindikati se mogu samo sami mijenjati, nitko nema pravo intervenirati u njihov autonomni život. A ovo je intervencija države u sindikalne odnose. Ovaj Zakon o reprezentativnosti.

Taj Zakon neće dobiti zeleno svjetlo od Međunarodne organizacije rada jer razbija sindi-

kalnu scenu. Pa nije prilagodba novim okolnostima da se nas uništi. Ako je to prilagodba novim okolnostima, onda se mi protiv toga moramo boriti jer želimo opstati.

A što se tiče Milanovićevog postupka, posve je jasno da se tu radilo o instrumentalizaciji sindikata i njihovih ciljeva. Milanovićeva nedavna izjava: "Svaka čast sindikatima", ali ja sam blizu dogovora s građanima i članovima sindikata" - jedna je krajnje zabrinjavajuća izjava. On time oduzima legitimitet sindikatima da zastupaju svoje članove. To smo već imali u komunizmu, kada je Partija znala što radnicima treba, bolje od sindikata.

■ **Nakon sjednice Gospodarsko-socijalnog vijeća, održane u petak 13. srpnja, izjavili ste da je ovo "crni petak hrvatskoga sindikalizma", jer se potpisuje "odricanje od naših prava". No, zar ne pomišljate da će neki reći da to doista jest crni dan hrvatskoga sindikalizma, ali zbog toga što su se sindikati tako duboko raskolili?**

- Složio bih se s vama, međutim crni je dan bio u dvostrukom smislu. Prvo, zato što su se sindikati raskolili i drugo, zato što je usvojen Zakon o reprezentativnosti s ovim pogubnim odredbama za budućnost sindikalizma. Najviše sam mislio na to što je 85 zastupnika Hrvatskoga sabora napravilo nešto što će umnogome štetiti sindikalnom pokretu u budućnosti. To je puno opasnije od odricanja od naših prava i ove naše međusindikalne svade.

■ **Idući je korak arbitraža između sindikata i Vlade o promjenama Temeljnoga kolek-**

tivnog ugovora. Vi istovremeno najavljujete veliki sindikalni referendum u rujnu. Što očekuje od njega? Vjerujete li da ćete doista pobijediti Vladu?

- Arbitraža nije obvezna, ona je dobrovoljna. Dakle, svih osam sindikata treba pristupiti arbitraži. Mi arbitražu još nismo prihvatili. Ako ju prihvatimo, nema referenduma, nema štrajka. Ako ju odbijemo, ima referenduma među našim članovima a vjerojatno i štrajka.

Vlada bi htjela arbitražu da izbjegne štrajk i referendum na jesen. Ona se referenduma boji kao vraga. Jer on ima političku težinu.

■ Zašto bi se Vlada bojala referenduma?

- Zato da se ne pokaže da su ljudi protiv nje. Jer Milanović je tvrdio da je blizak dogovoru s našim članovima. Pa idemo vidjeti na referendumu je li doista blizak tome.

■ Koliki su u ovom trenutku izgledi za referendum?

- Zasad su ljudi jako nabrijani i u masovnom nas broju podržavaju. Većina govori "Ne dajte ništa", ali iz iskustva znam da se to raspoloženje može promijeniti, a i da uvijek ima i onih članova koji su ustrašeni i nasjedaju na Vladine ucjene. Zato treba referendumom provjeriti većinsko raspoloženje. Kada bi nakon svake prijetnje mi popuštali sindikati bi se pretvorili u bijedni otirač, a kolektivni ugovori spali na jedan do dva članka u kojima bi pisalo da radnici imaju onoliko prava koliko im daje Vlada.

■ Koliko bi ljudi trebalo izaći na referendum?

- Između 66 i 70 tisuća ljudi. Toliko ljudi imaju četiri sindikata: dva sindikata prosvjete (osnovno i srednje školstvo), znanost i visoko obrazovanje te medicinske sestre. Ako referendumom članovi odbiju Vladin prijedlog, jedina konzekvencija su dalje štrajk i socijalni nemiri. A kakvi će to biti štrajkovi, to me sad nemojte pitati, jer o tome imamo razna razmišljanja pa ćemo tek naknadno usvojiti našu taktiku i strategiju u tom slučaju.

Taktika Vlade je osvajanje naših prava mic po mic. Neće oni sada stati s ovim. I to je ono što naših četvero sindikalnih kolega ne razumije: ovo nije privremeno već trajno odricanje naših prava jer ako se ne obvežu na povrat više nikada neće biti tih naknada.

Što je naša taktika? Otpor svakom pokušaju. S otporom ćemo neku bitku i izgubiti, ali boga ćemo neku i dobiti.

■ Štrajk je, znači, sljedeći korak?

- Da, ali nemojte zaboraviti da mi imamo još jedno oružje. Pravna bitka, koja je još važnija. Štrajk i ne mora biti najjača opcija. Ali onda idu sudske tužbe.

■ Tko će koga tužiti?

- Naši članovi će tužiti Vladu. To smo imali i 2004. To su deseci tisuća tužbi. A govori se o rasterećenju sudova. Pa tko je kriv za ta opterećenja sudova? Vlada RH. Tko je kriv što sudovi ne mogu smanjiti broj predmeta? Vlada stvara ovakve probleme. Pa 2003. i 2004. su im njihove stručne službe imale pogrešnu procjenu i savjetovale su Vladi da se ne nagodi sa sindikatima. A mi tužili i sve podobivali.

Seven tisuća tužbi samo u mom sindikatu, samo u znanosti. Milijarde kuna će i ovaj puta otići iz Proračuna.

Žalosno je da su sindikati tu jači, stručno i ekspertno. Sad imamo još olakšicu jer nam je Ustavni sud rekao da ne moramo tužiti ustanovu, već izravno Vladu.

■ No, kao da se zaboravlja da se ova bitka vodi između Vlade i sindikata javnih službi, dakle ljudi koji plaću primaju iz državnog proračuna. A što je s pravima radnika u privatnome sektoru, gdje ljudi danomice ostaju bez posla, a nitko ih ne štiti?

- Nas podržavaju radnici iz privatnog sektora. Jer znate što nam kažu? "Kad god vama smanje neko pravo, onda odmah poslodavci smanjuju i nama. A mi nemamo tako jake sindikate kao vi."

Smanjivanje naših prava znači smanjivanje prava i nadnica u cijelome društvu. A to znači

MRŽNJA

Osjećamo da ljudi iz ove Vlade mrze i preziru sindikate. Oni se, kad dođu na pregovore, nikad s nama ne rukuju. Kod njih nema nikakve srdačnosti. Tu nema dijaloga

povećanje profita. A sad ja vas pitam - u koju je to svrhu, da se povećavaju profiti? U ovoj krizi. Jer profiti u krizi zbog prestrašenosti kapitala ne odlaze u materijalne investicije. Znaete gdje odlaze? U štednju, u financijske spekulacije, u potrošnju bogatih. Ili u strane banke.

Nemojmo se zavaravati da će s općim smanjivanjem nadnica doći do izlaska iz krize. U krizi to pravilo ne vrijedi.

To je zabluda kojom se truju građani ove zemlje iz dana u dan. Zapravo proizlazi da će Hrvatskoj biti onoliko bolje koliko prosvjeteri manje plaćaju.

■ Kako vi osobno gledate na svoje kolege, predstavnike sindikata što su potpisali novi sporazum s Vladom kojim se odriču dijela materijalnih prava? Je su li oni za vas radničke izdajice, ili kukavice, kolebljivci? Smatrate li, možda, da su neki od njih korumpirani?

- To ne bih zvao korumpiranošću. Ivica Bačić, primjerice, to ne radi zbog osobnih interesa, on to radi zbog svog sindikata, da mu osigura povoljan položaj. Unutar svog sindikata on je vjerojatno heroj, što to tako radi.

A kod gospođe Avberšek je jedina stvar u tome što je ispolitizirana. Ona sada drži štangulu SDP-u, i to je njen stav. Ona na to ima pravo, ali mi imamo pravo da o tome informiramo javnost. Kako možemo biti jedinstveni s onima koji štete i svojim i našim članovima, koji malo toga razumiju i nasjedaju da će odricanjem spasiti 50 tisuća radnih mjesta.

A ostale dvije kolegice, gospođa Pilić i gospođa Ivezić, imaju male sindikate, sindikat kulture i sindikat socijalne skrbi. I oni nemaju štrajkašku moć. Pa se onda uplaše kad im Vlada zaprijeti i olako popuštaju. Ne razumiju da pritisak na nas nije završio već je tek počeo. Za par mjeseci ćemo biti u istoj situaciji. Politika mjera štednje do toga neminovno dovodi.

Ja mislim da je uloga sindikata borba. Mi se hoćemo boriti. Mi imamo volju, imamo štrajkašku i analitičku snagu. Možemo se boriti i na ulici i za stolom. Stoga nema pristajanja na nepravedna i nemoralna rješenja.

Uvijek u borbi možemo izgubiti, ali ako se ne borimo već smo izgubili.

■ Vlada prijeti smanjivanjem plaća prosvjetarima, a Milanović ipak smatra da se sredstva mogu vratiti kada izađemo iz krize?

- Vlada niti politički niti moralno niti pravno ne može smanjiti plaće prosvjetarima. Takva najava je već nemoralna i predstavlja ucjenu a kamoli da tako nešto odluče. Naime, oni ne smiju kažnjavati ljude zato što čelnici sindikata žele ljude pitati na referendumu. To bi bila teška kompromitacija ove vlasti i u zemlji i u inozemstvu. Mrsić ne zna što govori, a još manje što radi.

Milanovićeva zadnja izjava je na tragu razumnog postavljanja problema. Da. Mi smo se spremni sada odreći zbog kreditnog rejtinga zemlje a to nam vratite kada bude para. Čisto i pošteno.

■ Zašto niste niti danas (u ponedjeljak) potigli dogovor s Vladom RH?

- Zato što se Vlada bavi spinovima, i poziva nas na pregovore bez volje da napravi potreban ustupak. Danas su ponudili izjavu da će nam vratiti spomenute naknade. Kada smo mi inzistirali na ugovoru umjesto izjavi obećanja, onda smo čuli da će nam vratiti samo institut božićnice i regresa (ali ne i novce bez kojih sada ostajemo) a ne znamo u kojoj visini i kada. I kada smo mi i takav prijedlog tražili u pisanoj formi, da o tome konzultiramo tijela Sindikata, oni su rekli da nemaju vremena i da im je to neprihvatljivo. Dakle, tražili su da čelnici sindikata odmah odluče protivno plat-formi upravnih tijela svojih sindikata. Dakle, ništa novo na obzoru. Deja vu.

Mrsić je uništio pregovaračke potencijale obje strane. Vidi se da ni Milanovićeva izjava da će vratiti te naknade nije bila politička, već prigodna riječ.